

STORTINGET

Representantforslag 168 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen,
Gisle Meininger Saudland og Erlend Wiborg

Dokument 8:168 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Gisle Meininger Saudland og Erlend Wiborg om å styrke arbeidslinjen

Til Stortinget

Bakgrunn

Den norske modellen har for mange blitt en fattigdomsfelle, selv om intensjonen er å løfte flere ut av fattigdom. Andelen barn som lever i lavinntektsfamilier, har økt dramatisk siden 2005.

Den ferske rapporten «Barn i lavinntektshusholdninger i Norden 2005–2020» fra Statistisk sentralbyrå (SSB), som har sett på utviklingen i lavinntektsfamilier i Norge, Sverige, Danmark og Finland, har interessante funn. Forskerne bak rapporten peker på at Norge og Sverige har hatt en stor økning av barn som lever i lavinntektsfamilier som følge av høy innvandring. Finland og Danmark har hatt lavere innvandring og ingen merkbar økning i fattigdom.

I tillegg viser rapporten at Danmark og Finland i større grad klarer å løfte folk ut av fattigdom ved at en lang større andel av de fattige har sin hovedinntekt fra arbeid, og ikke fra offentlige støtteordninger. Dette kan indikere at innretningen på norske støtteordninger ikke nødvendigvis hjelper de svakeste, men tvert imot holder dem borte fra arbeidslivet.

Blant foreldre med lavest inntekt i Norge er det over dobbelt så mange uføre som i Danmark og Finland, og nesten tre ganger så mange som i Sverige. Det er vanske-

lig å finne logiske grunner til at så mange flere er uføre i denne gruppen i Norge enn i nabolandene.

Arbeids- og sosialministeren var ute i Aftenposten 8. april 2024 og mente at flere måtte ut i arbeid og at arbeidslinjen ligger fast. Det foreligger imidlertid ingen konkrete forslag for å følge dette opp. Forslagsstillerne mener at fine ord om arbeidslinjen må følges opp med handling.

Når den enkelte henvises til passivt mottak av overføringer, så er det usunt både for den enkelte og for velferdsstaten. Da Drammen kommune, som første kommune, innførte aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottagere i 2013, forsvant nesten halvparten av de unge sosialhjelpsmottagerne på kort tid. Folk som virkelig trengte sosialhjelp, fikk et meningsfullt aktivitetstilbud. Svært mange av de unge brukerne kom etter hvert i utdanning eller arbeid, og flere takket for «dyttet i ryggen» som kommunen ga. Senere ble aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottagere en nasjonal ordning.

En kartlegging av hvordan Nav følger opp personer som mottar økonomisk sosialhjelp, gjennomført av Oslo Economics i 2023, viser at 65 pst. av sosialhjelpsmottagere under 30 år fikk vilkår om aktivitet. Viktige nytteverdier av aktivitetsplikten er at brukere kommer ut av en passiv tilværelse og raskere kan komme i jobb eller utdanning. Forslagsstillerne mener dette er et eksempel på å styrke arbeidslinjen i praksis.

Kartleggingen viser at en stor andel av brukerne gis unntak for aktivitetsplikten basert på «tungtveiende grunner», og at større Nav-kontorer oftere ga unntak enn mindre kontorer. Ifølge kartleggingen kan en av grunnene til dette være at større kontorer har mindre ressurser til tett oppfølging av brukerne. Det fremkommer også at det ved brudd på vilkårene om aktivitet var få vedtak om reduksjon av stønaden, på tross av at ad-

varsel om reduksjon i utbetalingen kunne føre til en positiv endring. Oslo Economics mener det kan synes som om Nav i større grad bør bruke reduksjon i utbetalingene i tilfeller der bruker ikke følger opp avtalte aktiviteter eller ikke ser ut til å samarbeide med Nav over tid, og det støtter forslagsstillerne.

Dersom det offentlige stiller opp med tjenester og støtteordninger for innbyggerne, er det rett og rimelig at det kreves noe tilbake for å unngå passivitet.

For at flere med lav inntekt skal komme seg ut i arbeid og bli selvhjulpne, må det alltid lønne seg å jobbe fremfor å leve på støtteordninger. I noen tilfeller kan man risikere å gå ned i inntekt dersom man lever på offentlige overføringer og begynner å jobbe. Dette kan tyde på at både støtteordningene er for rause og at man mister uforholdsmessig mye av støtten dersom man får egen inntekt i tillegg. Slike effekter viser en feil innretning på systemet.

Dagens politiske situasjon og gjeldene trusselbilde tilsier at man må bruke større ressurser på forsvar, politi, sikkerhet, helse og omsorg. Dette vil kreve tydelige prioriteringer. Den beste måten å redusere statlige utgifter og samtidig øke inntektene på er å få flere i arbeid. Dette vil ha en dobbel positiv økonomisk effekt ved at folk går fra å være en utgiftspost til å bli en inntektskilde for staten. I tillegg vil det ha svært mye å si for dem som lever i vedvarende lavinntekt.

Arbeid er veien ut av fattigdom. I Norge har debatten i alt for lang tid handlet om hvordan forskjellige støtteordninger bør økes, mens den burde handlet om hvordan man får folk over fra støtteordninger til lønnet arbeid.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om å styrke arbeidslinjen, der følgende momenter inngår:

1. Hovedregel om aktivitetsplikt til alle sosialhjelpsmottagere i arbeidsfør alder.
2. Innføre aktivitetsplikt for flere offentlige tjenester, ytelser og støtteordninger, for eksempel ved gratis barnehageplass og bostøtte.
3. Utrede maksimalt tak for hvor mye en kan motta i offentlige støtteordninger.
4. Innføre nye kriterier for uføretrygd der det som hovedregel skal være jevnlig behovsprøving. Hovedregelen bør være at ingen under 40 år skal bli varig ufør.
5. Gjøre det mer lønnsomt å være i arbeid ved å redusere skatter og avgifter, herunder øke personfradraget i inntektskatten.
6. Gi flere muligheten til å komme ut i arbeid ved å gi økt mulighet til midlertidige ansettelser.
7. Innrette nivået på støtteordningene slik at man alltid skal gå opp i inntekt om man begynner å jobbe.
8. Gjennomgå praksisen og regelverket i Nav for å gi unntak for aktivitetsplikt basert på tungtveiende grunner, for å sikre at flest mulig av brukerne tilbys aktiviteter.
9. Pålegge Nav å bruke reduksjon i stønad i større grad for brukere som ikke følger opp avtalte aktiviteter eller samarbeider.

6. juni 2024

Sylvi Listhaug

Gisle Meininger Saudland

Dagfinn Henrik Olsen

Erlend Wiborg

